

ΤΜΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 2 Απριλίου 2019, με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Ευαγγελία Σεραφή και Αικατερίνη Μποκώρου (εισηγήτρια), Σύμβουλοι, Γεωργία Κάνδυλα και Γεράσιμος Σταματάτος, Πάρεδροι (με συμβουλευτική ψήφο). Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, Γραμματέας του Ι Τμήματος.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παρέστη ο Αντεπίτροπος Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ευάγγελος Καραθανασόπουλος, ως νόμιμος αναπληρωτής της Γενικής Επιτροπής της Επικρατείας, η οποία είχε κώλυμα.

Για να δικάσει την από (Α.Β.Δ.) έφεση της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία «.....», με ΑΦΜ, που εδρεύει στην,), νομίμως εκπροσωπούμενης, η οποία παραστάθηκε δια του πληρεξουσίου της δικηγόρου Βασιλείου Φουρλή (Α.Μ./Δ.Σ.Α. 26711).

Κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου.

Ο Υπουργός Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού παραστάθηκε δια του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου

Με την έφεση αυτή ζητείται η ακύρωση της απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης – ανάκτησης του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο της εκκαλούσας, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της έφεσης.

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.
Και

Τον Αντεπίτροπο Επικρατείας, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα αυτού, με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του και της Γραμματέως του.

Αφού μελέτησε τη δικογραφία

Σκέφθηκε κατά το νόμο και

Αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Με την έφεση αυτή, για την άσκηση της οποίας καταβλήθηκε παράβολο ύψους 674,34 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό πληρωμής), που υπερβαίνει το κατά νόμο οφειλόμενο, ύψους 630,34 (βλ. άρθρο 73 παρ. 3 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013), κατά 44,00 ευρώ, ποσό που πρέπει να επιστραφεί στην εκκαλούσα ανεξάρτητα από την έκβαση της δίκης, ζητείται η ακύρωση της απόφασης του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, με την οποία επιβλήθηκε σε βάρος της εκκαλούσας εταιρείας δημοσιονομική διόρθωση με ανάκτηση ποσού 63.033,51 ευρώ, πλέον τόκων, το οποίο προέρχεται από τη χρηματοδότηση της Πράξης με κωδικό Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ), που έχει ενταχθεί στον Άξονα Προτεραιότητας 4 «Ψηφιακή Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα στην ΠΚΜ» του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) «Μακεδονίας - Θράκης» 2007-2013 και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.) και από εθνικούς πόρους μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

2. Διάδικος στην παρούσα δίκη είναι το Ελληνικό Δημόσιο (άρθρο 8 παρ. 1 του π.δ. 1225/1981, Α' 304), που εκπροσωπείται, σύμφωνα με τα άρθρα 11 παρ. 1 του π.δ. 1225/1981 και 1 παρ. 1 του διατάγματος της 26.6/10.7.1944 «Περί κώδικος των νόμων περί δικών του Δημοσίου» (Α' 139), μόνο από τον Υπουργό Οικονομικών (βλ. Ελ.Συν αποφ. Ι Τμ. 1426, 1051, 1030/2018, 4629, 3029/2014 κ.α.) και όχι και από τον Υπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (πρβλ Ελ.Συν αποφ. Ι Τμ. 1005, 2293/2017, 1592/2016, 3960, 3028, 3010, 2208, 1788, 1228, 1212/2014 κ.ά). Συνεπώς, απαραδέκτως παρέστη κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ο Υπουργός Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού και, ως εκ τούτου, πρέπει να κηρυχθεί άκυρη η παράστασή του και να διαταχθεί η αποβολή του από τη δίκη. Κατά τα λοιπά, η έφεση αυτή έχει ασκηθεί

εμπροθέσμως και νομοτύπως και πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητα των προβαλλομένων δι' αυτής λόγων, κατ' αντιμωλία των διαδικών.

3. Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1083/2006 του Συμβουλίου της 11^{ης} Ιουλίου 2006 «περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999» θεσπίστηκε, μεταξύ άλλων, ένα αποκεντρωμένο σύστημα εφαρμογής και ελέγχου των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ταμείου Συνοχής, σύμφωνα με το οποίο η ευθύνη για την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων από ενωσιακούς πόρους πράξεων, που εντάσσονται στο πλαίσιο εφαρμογής εγκεκριμένων επιχειρησιακών προγραμμάτων, καθώς και ο έλεγχός τους, ανήκουν, κατά πρώτο λόγο, στην ευθύνη των κρατών μελών. Ειδικότερα, από τα άρθρα 70 και 98 του ως άνω Κανονισμού, συνδυασμό με τα άρθρα 12 έως 25 και 27 έως 38 του Κανονισμού (ΕΚ) 1828/2006 της Επιτροπής της 8^{ης} Δεκεμβρίου 2006 «για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (Ε.Κ.) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου (...)» (ΕΕ L 371/1 της 27^{ης}/12.2006), συνάγεται ότι τα κράτη μέλη, προκειμένου να εκπληρώσουν την ως άνω υποχρέωσή τους, λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η θέσπιση του αναγκαίου νομοθετικού πλαισίου, προκειμένου να: i) προλαμβάνουν, εντοπίζουν και διορθώνουν τις παρατυπίες, ii) ανακτούν τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά μαζί με τους τόκους υπερημερίας, ανάλογα με την περίπτωση και iii) προβαίνουν στις απαιτούμενες δημοσιονομικές διορθώσεις όσον αφορά τις μεμονωμένες ή συστημικές παρατυπίες, οι οποίες συνίστανται στην ακύρωση του συνόλου ή μέρους της δημόσιας συνεισφοράς στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και τη σοβαρότητα των παρατυπιών, καθώς και την οικονομική απώλεια των Ταμείων (πρβλ. ΕλΣυν αποφ. Ι Τμ. 1897/2018 1412, 1859 /2017, 7513/2015, 1228, 4629/2014, 91/2012, 3680/2009, 2212/2008 κ.ά.).

4. Σε εθνικό επίπεδο, το ζήτημα του ελέγχου των δαπανών των προγραμμάτων, δραστηριοτήτων ή πρωτοβουλιών, που χρηματοδοτούνται ολικά ή μερικά από ενωσιακούς πόρους, καθώς και η αναζήτηση των τυχόν αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών, ρυθμίζεται, καταρχήν, από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 101 έως 105 του ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του

Κράτους και άλλες διατάξεις» (Α' 247 Α) και ήδη από τις ομοίου περιεχομένου διατάξεις των άρθρων 120 έως 124 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ)- δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143), ενώ, ειδικά για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 (ΕΣΠΑ), εκδόθηκε ο ν. 3614/2007 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007 - 2013» (Α' 267).

5. Ειδικότερα, ο ν. 3614/2007 ορίζει, στο άρθρο 1, ότι: «Για την εφαρμογή του παρόντος Μέρους Ι νοούνται ως: 1. (...) 5. «Δικαιούχος»: δημόσιος ή ιδιωτικός οργανισμός, φορέας ή επιχείρηση, αρμόδιος για την έναρξη ή την έναρξη και υλοποίηση πράξεων. (...) 6. «Παρατυπία»: κάθε παράβαση διάταξης του κοινοτικού Δικαίου η οποία προκύπτει από πράξη ή παράλειψη οικονομικού φορέα και η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει το γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τον καταλογισμό στον κοινοτικό προϋπολογισμό αδικαιολόγητης δαπάνης (...)», στο άρθρο 8, όπως το προτελευταίο εδάφιο της παραγράφου 4 αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 10 του ν. 3840/2010 (Α' 53/31.3.2010), ότι: «1. Αντικείμενο των επαληθεύσεων σύμφωνα με το άρθρο 60 (β) του Κανονισμού και το άρθρο 13 του Εφαρμοστικού Κανονισμού, είναι η επιβεβαίωση της παράδοσης των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών και της πραγματικής πραγματοποίησης των δαπανών που δηλώνουν οι δικαιούχοι για τις διάφορες πράξεις, καθώς και της συμμόρφωσής τους προς τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες. Οι επαληθεύσεις που πραγματοποιούνται καλύπτουν τις ενδεικνυόμενες διοικητικές, οικονομικές, τεχνικές και φυσικές πτυχές των πράξεων. Αντικείμενο των επαληθεύσεων είναι να βεβαιωθεί ότι: (α) η δηλωθείσα δαπάνη είναι πραγματική, (β) τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες έχουν παραδοθεί σύμφωνα με την απόφαση ένταξης, (γ) οι δηλώσεις δαπανών από τους δικαιούχους είναι ορθές, (δ) η πράξη και η δαπάνη είναι σύμφωνες με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο και (ε) τηρήθηκαν οι κατάλληλες διαδικασίες για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης της δαπάνης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ή από άλλη προγραμματική περίοδο. 2. Οι πραγματοποιούμενες επαληθεύσεις αφορούν: (α) διοικητικές επαληθεύσεις για κάθε δήλωση δαπανών που υποβάλλεται από τους δικαιούχους, κατά τις οποίες επιβεβαιώνονται τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 με τα κατάλληλα έγγραφα (...) 4. Η αρμόδια Διαχειριστική Αρχή ή ο ενδιάμεσος φορέας

διαχείρισης, στην περίπτωση διαπίστωσης παράβασης εθνικού ή κοινοτικού δικαίου, λαμβάνοντας υπόψη το είδος και τη φύση της παράβασης και τις δημοσιονομικές της επιπτώσεις, δύναται να προβεί σε ακύρωση μέρους ή του συνόλου της χρηματοδότησης της πράξης από το επιχειρησιακό πρόγραμμα, καταχωρώντας τις αντίστοιχες λογιστικές εγγραφές στο ΟΠΣ και ενημερώνει σχετικά την αρχή πιστοποίησης. Όπου απαιτείται ενημερώνει την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών για τη συνέχιση ή μη της χρηματοδότησης του έργου από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Στις περιπτώσεις που απαιτείται ανάκτηση αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών διαβιβάζει την απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης στον αρμόδιο διατάκτη για τη λήψη σχετικής απόφασης (...)» και, στο άρθρο 26, ότι: «1. (...). 2. Οι δημοσιονομικές διορθώσεις συνίστανται στη μείωση ή ακύρωση μέρους ή του συνόλου της κοινοτικής ή και εθνικής συμμετοχής σε ένα έργο ή πράξη, στο πλαίσιο της συγχρηματοδότησής του από τα επιχειρησιακά προγράμματα της περιόδου 2007-2013 και είναι ανάλογες της παράβασης που διαπιστώνεται (...) 3. (...) Ως αχρεώστητη καταβολή για την εφαρμογή του παρόντος νόμου θεωρείται κάθε δαπάνη στην οποία δεν αντιστοιχεί ίσης αξίας παραδοθέν προϊόν, έργο ή υπηρεσία σύμφωνα με τους όρους της σχετικής σύμβασης ή απόφασης με την οποία αναλήφθηκε η υποχρέωση της δαπάνης».

6. Κατ' εξουσιοδότηση, ιδίως, των άρθρων 104 του ν. 2362/1995 και 4, 7 και 26 του ν. 3614/2007, εκδόθηκε η 14053/ΕΥΣ 1749/27.3.2008 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών «Υπουργική απόφαση συστήματος διαχείρισης» (Β' 540), η οποία, ως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, στο Κεφάλαιο Δ, όπως αυτό τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε αρχικά με την 43804/ΕΥΘΥ 2041/7.9.2009 όμοια (φ. 1957 Β') και, εν συνεχεία, με την 5058/ΕΥΘΥ 138/5.2.2013 απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (Β' 292), ορίζει τα εξής: Στο άρθρο 7 ότι «Για τους σκοπούς της παρούσας νοούνται ως: (...) Δημοσιονομική Διόρθωση: Η ακύρωση του συνόλου ή μέρους της Κοινοτικής ή και Εθνικής συμμετοχής σε ένα έργο ή πράξη, στο πλαίσιο της συγχρηματοδότησής του από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2007-2013 η οποία είναι ανάλογη της παράτυπης δαπάνης [που] διαπιστώνεται (...) Ανάκτηση: Η επιστροφή των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από τον λαβόντα για μη νόμιμη αιτία (...)». Στο άρθρο 8 ότι «1. Οι διαδικασίες δημοσιονομικής διόρθωσης και η ανάκτηση των αχρεωστήτως ή

παρανόμως καταβληθέντων ποσών (...) στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007-2013, εφαρμόζονται: (α) (...) (β) από τις Διαχειριστικές Αρχές, τις Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές, τους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, κατόπιν διοικητικής ή επιτόπιας επαλήθευσης που διενεργούν σε πράξεις των οποίων έχουν αναλάβει τη διαχείριση (...). 2. Οι διοικητικές ή επιτόπιες επαληθεύσεις που διενεργούν τα ανωτέρω όργανα αφορούν και τη διαπίστωση της τήρησης των δεσμεύσεων, που προβλέπονται στην απόφαση χρηματοδότησης/ένταξης πράξης ή στη σύμβαση που υπογράφει ο δικαιούχος με την αρμόδια αρχή, μετά την ολοκλήρωση της υλοποίησης της πράξης και σε χρονικό ορίζοντα που προβλέπεται στην απόφαση ή στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο (...).» Στο άρθρο 9 ότι «1. Στην περίπτωση που, κατά τη διενέργεια διοικητικής επαλήθευσης της δήλωσης δαπανών που υποβάλλεται από τους δικαιούχους (...) και η οποία αφορά δαπάνες για τις οποίες έχει καταβληθεί η αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά, διαπιστώνεται παρατυπία για οποιαδήποτε αιτία, τα ποσά αυτά αφαιρούνται από τα συγχρηματοδοτούμενα ποσά του Επιχειρησιακού προγράμματος (...) Για το ύψος και την αιτιολογία της περικοπής ενημερώνεται εγγράφως ο δικαιούχος με την έκθεση διοικητικής επαλήθευσης και καλείται να διατυπώσει εγγράφως και εντός προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερολογιακών ημερών από την κοινοποίηση του εγγράφου τυχόν αντιρρήσεις του (...).» Στο άρθρο 10 ότι «1. Μετά την ολοκλήρωση της επιτόπιας επαλήθευσης/επιθεώρησης (...) συντάσσεται από τα αρμόδια όργανα του άρθρου 8 της παρούσας (...) σχετική έκθεση επαλήθευσης/επιθεώρησης (...) 2. Στην περίπτωση που, κατά την επαλήθευση/επιθεώρηση διαπιστώνεται παρατυπία και αφορά δαπάνες για τις οποίες έχει καταβληθεί η αντίστοιχη δημόσια συνεισφορά, αυτή αναφέρεται στην έκθεση με κατάλληλη τεκμηρίωση και αναφορά των διατάξεων που παραβιάστηκαν και προτείνεται δημοσιονομική διόρθωση και κατά περίπτωση η ανάκτηση των ποσών που έχουν καταβληθεί αχρεωστήτως ή παρανόμως σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (...) 5. Τα συμπεράσματα και οι συστάσεις της επαλήθευσης/επιθεώρησης κοινοποιούνται εγγράφως στον κάθε ελεγχόμενο φορέα από την υπηρεσία που διενήργησε την επαλήθευση/επιθεώρηση, εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από την σύνταξή της. Στην περίπτωση που προτείνεται δημοσιονομική διόρθωση ή/και ανάκτηση η έκθεση κοινοποιείται εγγράφως στον κάθε ελεγχόμενο φορέα μέσω συστημένης επιστολής ή με

απόδειξη παραλαβής». Στο άρθρο 11 ότι «1. Ο ελεγχθείς φορέας μπορεί, εντός προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερολογιακών ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της έκθεσης επιθεώρησης/επιτόπιας επαλήθευσης ή της έκθεσης διοικητικής επαλήθευσης, να υποβάλει στην αρμόδια αρχή εγγράφως τις αντιρρήσεις του (...) 2. (...) 3. Μετά την εξέταση των αντιρρήσεων ή την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας υποβολής τους το πόρισμα της έκθεσης επαλήθευσης/επιθεώρησης οριστικοποιείται (...) με την έκδοση απόφασης με την οποία οριστικοποιείται η δημοσιονομική διόρθωση κατά το μέρος που κριθούν αβάσιμες οι αντιρρήσεις (...)». Και στο άρθρο 13 ότι «1. Στην απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης αναφέρονται τα στοιχεία ταυτότητας του έργου του δικαιούχου και της παρατυπίας. (α) Ο φορέας ή οι φορείς (φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή δημόσιες υπηρεσίες) στους οποίους επιβάλλονται δημοσιονομικές διορθώσεις, (β) Το ύψος των δημοσίων δαπανών που αυτή αφορά, (γ) Η αναλυτική αιτιολογία της δημοσιονομικής διόρθωσης, με ειδική αναφορά στις διατάξεις που παραβιάστηκαν καθώς και τον τρόπο παραβίασής τους, (δ) Η αιτιολογημένη πρόταση για τη συνέχιση ή τη διακοπή της χρηματοδότησης, καθώς και το ύψος αυτής. 2. Στην περίπτωση που προβλέπεται ανάκτηση στην απόφαση (...) αναφέρονται: (α) Ο φορέας ή οι φορείς (...) από τους οποίους αναζητούνται τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά (...) (β) Το αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέν ποσόν, το οποίο περιλαμβάνει και τόκους (...) (γ) Η αιτία της επιστροφής του ποσού (...)».

7. Με την προαναφερόμενη 14053/ΕΥΣ 1749/27.3.2008 υπουργική απόφαση (ΥΑ), όπως το Κεφάλαιο Δ αυτής τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε μεταγενέστερα, θεσπίστηκε ειδική διαδικασία επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων ή και ανάκτησης των ποσών που, κατόπιν επιτόπιας ή διοικητικής επαλήθευσης από τις Διαχειριστικές Αρχές ή τις Ενδιάμεσες Διαχειριστικές Αρχές ή τους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης, διαπιστώθηκε ότι καταβλήθηκαν αχρεωστήτως ή παρανόμως σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, στο πλαίσιο υλοποίησης προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) για την προγραμματική περίοδο 2007-2013. Η διαδικασία αυτή, στην περίπτωση που είτε παρέλθει άπρακτη η προθεσμία υποβολής αντιρρήσεων από τον ελεγχόμενο κατά της έκθεσης διοικητικής ή επιτόπιας επαλήθευσης είτε οι τυχόν υποβληθείσες αντιρρήσεις κριθούν αβάσιμες, προβλέπει την έκδοση απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης από το αρμόδιο όργανο, που οριστικοποιεί

το πόρισμα της έκθεσης επαλήθευσης, και, κατά περίπτωση, ανάκτησης του συνόλου ή μέρους των παρατύπως διατεθέντων κονδυλίων, σε βάρος των φυσικών ή νομικών προσώπων που ενεργούν με την ιδιότητα του δικαιούχου, εκείνου δηλαδή που ανέλαβε την ευθύνη υλοποίησης της συγχρηματοδοτούμενης πράξης (βλ. ΕλΣυν αποφ. Ι Τμ. 183/2016, 1748/2015, πρβλ. αποφ. Ι Τμ. Ε.Σ. 88/2012, 43/2010, 2763/2009, ΔΕΚ C-240/03, σκ. 77, C-500/99, σκ. 30). Ειδικότερα, με την κοινοποίηση στον ελεγχόμενο της έκθεσης ελέγχου και τη χορήγηση σ' αυτόν της προβλεπόμενης προθεσμίας για την υποβολή αντιρρήσεων, ασχέτως της υποβολής τους ή μη από τον δικαιούμενο προς τούτο, ικανοποιείται καταρχήν το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης αυτού (άρθρο 20 παρ. 2 του Συντάγματος), το οποίο, ως δικαίωμα άμυνας, περιλαμβάνεται και στα θεμελιώδη δικαιώματα που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της έννομης τάξης της Ένωσης, ενώ κατοχυρώνεται με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (άρθρο 41 παρ. 2), μπορεί δε να ικανοποιηθεί και με οιονδήποτε άλλο τρόπο ή σε άλλο στάδιο της σχετικής διαδικασίας, αρκεί να τηρηθεί κατ' ελάχιστον το περιεχόμενό του. Η δε άσκηση του δικαιώματος αυτού συνίσταται στην παροχή της δυνατότητας στον ελεγχόμενο να προβάλλει σε κατάλληλο χρόνο συγκεκριμένους ισχυρισμούς, δυνάμενους να ασκήσουν επιρροή στη λήψη της σχετικής απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης. Εξάλλου, στο κατά νόμο αναγκαίο περιεχόμενο της απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης περιλαμβάνεται η αναλυτική αιτιολογία της με ειδική αναφορά στις διατάξεις που παραβιάστηκαν, καθώς και τον τρόπο παραβίασής τους, η οποία πρέπει να περιέχεται, έστω και συνοπτικά, στο σώμα αυτής, δυνάμενη να συμπληρώνεται, περαιτέρω, με ρητή παραπομπή σε άλλα στοιχεία του φακέλου και, ιδίως, σε εκείνα που τεκμηριώνουν την σοβαρή μη συμμόρφωση του φορέα υλοποίησης στις υποχρεώσεις του. Συγκεκριμένα, η αιτιολογία, προκειμένου να είναι σαφής, ειδική κι επαρκής, πρέπει να περιλαμβάνει την αναγκαία νομική και ιστορική αιτία στην οποία στηρίζεται η υποχρέωση επιστροφής των αχρεωστήτως καταβληθέντων κονδυλίων. Πρέπει δε περαιτέρω από αυτή να προκύπτει, κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο, η συλλογιστική που έλαβε υπόψη του το όργανο για να εκδώσει την απόφαση, προκειμένου να μπορούν, οι μεν ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους που υπαγόρευσαν τη λήψη του σε βάρος τους δυσμενούς διοικητικού μέτρου, ώστε να είναι σε θέση να οργανώσουν κατάλληλα την άμυνά τους, ο δε δικαστής

να ασκήσει τον έλεγχο του (πρβλ. ΠΕΚ, 16.7.1998, Τ-72/97, σκ. 102, και Τ-199/99, 26.9.2002, σκ. 100-102). Η έλλειψη των ανωτέρω στοιχείων καθιστά την απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης ακυρωτέα, λόγω μη νόμιμης αιτιολογίας (βλ. αποφ. Ι Τμ. Ε.Σ. 5185/2015, 2329, 4629/2014, 1796/2011, 2215/2008).

8. Κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 4 και 17 του ν. 3614/2007, όπως ίσχυαν πριν από την τροποποίησή τους με το ν. 3840/2010 (Α' 53) και την από 18.12.2012 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 246), κυρωθείσα με το άρθρο πρώτο του ν. 4128/2013 (Α' 51), σύμφωνα με τα οποία ως Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (Ε.Φ.Δ.) δύναται να ορίζονται και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εκδόθηκε η 32842/ΕΥΣ5239/30.6.2009 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (Β' 1299), που ορίζει τα εξής: Στο άρθρο 2 ότι «1. (...) Ο Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης θα παρέχει κυρίως τις κάτωθι υπηρεσίες: i. (...) ii. αξιολόγηση επενδυτικών προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων των ενισχύσεων iii. σύναψη σύμβασης με τους δικαιούχους των ενισχύσεων iv. (...) v. παρακολούθηση, έλεγχο και πιστοποίηση (επιτόπια επαλήθευση) επενδύσεων ενισχυόμενων επιχειρήσεων και των επιλέξιμων δαπανών τους vi. καταβολή της δημόσιας επιχορήγησης στους δικαιούχους επενδυτές (...)». Στο άρθρο 10 ότι «Σε ό,τι αφορά στη διαδικασία ελέγχου και πιστοποίησης των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων και των επιλέξιμων δαπανών τους καθώς και στην παρακολούθηση της ολοκλήρωσης των επενδύσεων, κάθε Ε.Φ.Δ. ελέγχει και πιστοποιεί την πορεία εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου του έργου του εκάστοτε δικαιούχου της ενίσχυσης για το οποίο είναι αρμόδιος, όπως περιγράφεται και στη μεταξύ τους σύμβαση, υποβάλλοντας τα στοιχεία και τις εκθέσεις που προσδιορίζονται στο παρόν άρθρο. Στο πλαίσιο αυτό οι Ε.Φ.Δ. έχουν τις εξής ειδικότερες υποχρεώσεις: (Α) Προβαίνουν σε έλεγχο και πιστοποίηση της εκτέλεσης του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου κάθε ενισχυόμενης επένδυσης. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιούν κατά κανόνα δύο (2) επιτόπιους ελέγχους (...) 4. (...) ο δεύτερος επιτόπιος έλεγχος της επένδυσης συνίσταται κατά κανόνα και σε τελικό έλεγχο, με τον οποίο πιστοποιείται η ολοκλήρωση της επένδυσης και η έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας σύμφωνα με την σχετική σύμβαση (...). 5. α) Με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου ολοκλήρωσης ο Ε.Φ.Δ. προβαίνει (...) στην έκδοση βεβαίωσης ολοκλήρωσης ή μη της επένδυσης, όπου ορίζεται και το τελικό καταβλητέο ποσό στον επενδυτή. Η βεβαίωση αυτή κοινοποιείται στον επενδυτή (...) (Γ)

(...) 4. Μετά την ολοκλήρωση των επενδύσεων και προκειμένου να διασφαλίζεται η παρακολούθηση της τήρησης των υποχρεώσεων των δικαιούχων των ενίσχυσεων όπως προβλέπονται στα σημεία 4, 5, 6 και 7 του αρ. 13 της παρούσας, ο Ε.Φ.Δ. διενεργεί διοικητική επαλήθευση βάσει των υποχρεωτικά υποβληθέντων από τον δικαιούχο δικαιολογητικών. Συγκεκριμένα ο δικαιούχος της ενίσχυσης υποβάλλει στον Ε.Φ.Δ., σε χρόνο που ορίζεται στη σχετική κοινή υπουργική απόφαση Προκήρυξης και στη σύμβαση που ο ΕΦΔ υπογράφει με το δικαιούχο της ενίσχυσης, τα εξής: α) (...) β) εφόσον η δημιουργία ή η διατήρηση θέσεων απασχόλησης αποτελούσε όρο της σύμβασης, μετά το πέρας της διετίας από την ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης ολοκλήρωσης της επένδυσης υποβάλλει δήλωση Ε7 ή/και Α.Π.Δ. ή/και βεβαίωση της Επιθεώρησης εργασίας η οποία να αποδεικνύει ότι διατήρησε τις προβλεπόμενες θέσεις απασχόλησης ως όφειλε. Ο Ε.Φ.Δ. υποχρεούται να επαληθεύσει την τήρηση των υποχρεώσεων του δικαιούχου της ενίσχυσης (...) Σε περίπτωση διαπίστωσης μη τήρησης κάποιας εκ των άνω υποχρεώσεων εκ μέρους του δικαιούχου της ενίσχυσης, ο Ε.Φ.Δ. προβαίνει σε διαδικασίες ανάκτησης της χορηγηθείσας επιχορήγησης σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 3614/2007 και τα άρθρα 7 έως 18 της υπ αριθμ. 14053/ΕΥΣ1749/27.3.2008 (ΦΕΚ 540 β) υπουργικής απόφασης Σ.Δ.Ε. (...)). Και στο άρθρο 13 ότι «1. Ο δικαιούχος της ενίσχυσης υποχρεούται στην τήρηση των όρων που προβλέπονται στη σχετική κάθε φορά κοινή υπουργική απόφαση Προκήρυξης και στη σύμβαση που υπογράφει με τον Ε.Φ.Δ., όπως αυτή τροποποιείται (...) 5. α) Από την ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης ολοκλήρωσης της επένδυσης και για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών, ο δικαιούχος της ενίσχυσης έχει την υποχρέωση να διατηρεί τον αριθμό των δημιουργημένων νέων θέσεων απασχόλησης, παράλληλα με τις υφιστάμενες θέσεις απασχόλησης σύμφωνα με τις οποίες έγινε ο υπολογισμός των δημιουργούμενων νέων θέσεων απασχόλησης, ή να διατηρήσει τις υφιστάμενες θέσεις απασχόλησης εφόσον αυτός είναι όρος της σύμβασης όπως αναφέρεται στην εγκεκριμένη επενδυτική πρόταση και ορίζεται στην υπογραφείσα σύμβαση με τον επενδυτή. β) Σε περίπτωση που διαπιστωθεί μείωση του αριθμού των δημιουργημένων νέων ή/και των υφιστάμενων θέσεων απασχόλησης εντός του προαναφερθέντος χρονικού διαστήματος των δύο (2) ετών, σε σχέση με αυτές που περιγράφονται στη βεβαίωση ολοκλήρωσης επιβάλλεται η αναλογική μείωση ή επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης. 6. Σε περίπτωση μη

τήρησης των υποχρεώσεων του αποδέκτη της ενίσχυσης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην εκάστοτε κοινή υπουργική απόφαση Προκήρυξης και στους σχετικούς όρους της σύμβασης, η σύμβαση δύναται να λυθεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα σε αυτή και ο επενδυτής υποχρεούται σε μερική ή ολική επιστροφή των ποσών της δημόσιας επιχορήγησης σύμφωνα πάντα με τους όρους της σύμβασης (...) 7. Η επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών της δημόσιας επιχορήγησης γίνεται από τον επενδυτή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα αρ. 26 ν. 3614/2007, στα αρ. 7 έως 18 της υπ' αριθμ. 14053/ΕΥΣ1749/27.3.2008 (ΦΕΚ 540B) Υπουργική απόφαση Σ.Δ.Ε. (ΥΠΑΣΥΔ) και σύμφωνα και με τις οδηγίες του ΥΠΟΙΟ».

9. Περαιτέρω, κατ' εξουσιοδότηση των αυτών διατάξεων του άρθρου 17 του ν. 3614/2007 εκδόθηκε και η 40844/ΕΥΣ6681/21.8.2009 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης και Τουριστικής Ανάπτυξης «Προκήρυξη για την ενίσχυση μικρών και πολύ μικρών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης - Τουρισμού - Εμπορίου - Υπηρεσιών στο πλαίσιο των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007-2013» (Β' 1750), όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με τις 48908/ΕΥΣ8007/30.9.2009 (Β' 2116), 58606/ΕΥΣ9403/17.12.2009 (Β' 2465), 51862/ΕΥΣ6887/16.11.2010 (Β' 1813), 9188/ΕΥΣ/886/1.3.2011 (Β' 324), 54321/ΕΥΣ 5835/13.12.2011 (Β' 2818) και 33971/ΕΥΣ4335/1.8.2013 (Β' 1958) όμοιες κοινές υπουργικές αποφάσεις, η οποία ορίζει τα εξής: Στο άρθρο 3 ότι «(...) Οι προϋποθέσεις συμμετοχής των δυνητικών δικαιούχων των ενισχύσεων, είναι οι ακόλουθες: (...) • να λειτουργούν με νομική μορφή ατομικής επιχείρησης (...) • να απασχολούσαν λιγότερους από 50 εργαζόμενους (σε Ετήσιες Μονάδες Εργασίας ΕΜΕ) κατά το 2008 (...) Ο αριθμός των απασχολουμένων αντιστοιχεί στον αριθμό Ετήσιων Μονάδων Εργασίας (ΕΜΕ), δηλαδή στον αριθμό εργαζομένων μόνιμης και πλήρους απασχόλησης, με σχέση εξαρτημένης εργασίας κατά το ημερολογιακό έτος 2008. Τα άτομα που δεν εργάστηκαν ολόκληρο το έτος, οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης, ανεξάρτητα από τη διάρκεια, και οι εργαζόμενοι σε εποχική βάση αντιστοιχούν σε κλάσματα των ΕΜΕ (...)»». Στο άρθρο 13 ότι «1. (...) οι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης προβαίνουν στην υπογραφή των σχετικών συμβάσεων με τους δικαιούχους των ενισχύσεων των οποίων οι προτάσεις εγκρίθηκαν προς χρηματοδότηση. 2. (...) 3. Ως ημερομηνία έναρξης του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης

της ενίσχυσης θεωρείται ο χρόνος υπογραφής της σύμβασης μεταξύ του Ε.Φ.Δ. και του δικαιούχου της ενίσχυσης (...)). Στο άρθρο 14 ότι: «(...) 6. Παράταση της προθεσμίας ολοκλήρωσης της επένδυσης πέραν των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται σε περιπτώσεις διακοπής ή καθυστέρησης των επενδυτικών εργασιών για λόγους ανωτέρας βίας και για όσο χρόνο τα γεγονότα που τη συνιστούν διαρκούν. Στην έννοια της ανωτέρας βίας συμπεριλαμβάνονται μόνο περιστατικά, τα οποία σαφώς και αποδεδειγμένα βρίσκονται υπεράνω του ελέγχου και της ευθύνης των συμβαλλομένων. Καθένας των συμβαλλομένων δικαιούται να αναστείλει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του από τη Σύμβαση, κατά το μέτρο και κατά το χρόνο που τα ως άνω γεγονότα ή περιστατικά παρεμποδίζουν την εκπλήρωσή τους. Σχετικό αίτημα παράτασης υποβάλλεται εγγράφως από τον δικαιούχο της ενίσχυσης στον Ε.Φ.Δ. άμεσα. Το αίτημα παράτασης εγκρίνεται με απόφαση του Ε.Φ.Δ. (...)). Στο άρθρο 15 ότι «1. Η διαδικασία ελέγχου και πιστοποίησης των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων και των επιλέξιμων δαπανών τους καθώς και παρακολούθησης της ολοκλήρωσης των επενδύσεων, ορίζεται στο άρθρο 10 της υπ' αριθμ. 32842/ΕΥΣ5239/30.6.2009 (ΦΕΚ 1299/Β/1.7.2009) υπουργικής απόφασης (...) 3. (όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με ο άρθρο 3 της 54321/ΕΥΣ 5835/13.12.2011 προαναφερόμενης απόφασης) (...) Μετά την παρέλευση της διετίας από την έκδοση της βεβαίωσης ολοκλήρωσης της επένδυσης και προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των δικαιούχων των ενισχύσεων ο ΕΦΔ διενεργεί διοικητική επαλήθευση βάσει των υποχρεωτικά υποβληθέντων από τον δικαιούχο δικαιολογητικών και εφαρμόζει τα προβλεπόμενα στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο (...) 4. Με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου ο Ε.Φ.Δ. προβαίνει εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών στην έκδοση βεβαίωσης ολοκλήρωσης ή μη της επένδυσης με την οποία: • Βεβαιώνεται η ολοκλήρωση της επένδυσης ή ανακοινώνεται η λύση της σύμβασης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα σε αυτή (...)). Στο άρθρο 17 ότι: «1. Ο δικαιούχος της ενίσχυσης υποχρεούται στην τήρηση των όρων που προβλέπονται στην παρούσα προκήρυξη και στη σύμβαση που υπογράφει με τον Ε.Φ.Δ. (...) 8. (όπως η υποπερίπτωση γ' της παρ. 8 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 της 33971/ΕΥΣ4335/1.8.2013 προαναφερόμενης απόφασης) ότι «1. Ο δικαιούχος της ενίσχυσης υποχρεούται στην τήρηση των όρων που προβλέπονται στην παρούσα προκήρυξη και στη σύμβαση που υπογράφει με τον Ε.Φ.Δ.

(...) 8. α) (...) γ) Από την ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης ολοκλήρωσης της επένδυσης και για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών, ο δικαιούχος της ενίσχυσης έχει την υποχρέωση να διατηρεί τον αριθμό των δημιουργημένων νέων θέσεων απασχόλησης παράλληλα με τις υφιστάμενες θέσεις απασχόλησης που πιστοποιήθηκαν κατά τον τελικό έλεγχο και καταγράφονται στην βεβαίωση ολοκλήρωσης. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί μείωση του αριθμού των συνολικών θέσεων απασχόλησης μεγαλύτερη του 0,2 EME εντός χρονικού διαστήματος δύο (2) ετών από την ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης ολοκλήρωσης της επένδυσης επιβάλλεται αναλογική μείωση ή επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης. Η αναλογική μείωση της δημόσιας επιχορήγησης υπολογίζεται με τον κάτωτι τύπο: Μείωση Επιχορήγησης = (καταβληθείσα επιχορήγηση) * 0,2 * λ Όπου $\lambda = (YAE - \Delta AE) / Y\Delta A$ YAE= Υποχρέωση Απασχόλησης με βάση την ημερομηνία ελέγχου, ΔAE= Διατήρηση Απασχόλησης συνολικών θέσεων εργασίας με βάση την ημερομηνία ελέγχου, YΔA= Υποχρέωση Διατήρησης Απασχόλησης. Η Υποχρέωση Απασχόλησης με βάση την ημερομηνία Ελέγχου (YAE) υπολογίζεται σε_ανθρωπομήνες απασχόλησης σαν γινόμενο του αριθμού των συνολικών θέσεων απασχόλησης που πιστοποιήθηκαν κατά τον τελικό έλεγχο και καταγράφονται στην βεβαίωση ολοκλήρωσης (EME) επί τον αριθμό των μηνών που έχουν παρέλθει από την έκδοση της βεβαίωσης ολοκλήρωσης έως την ημερομηνία ελέγχου (μέγιστο 24 μήνες). Η Διατήρηση Απασχόλησης των συνολικών θέσεων εργασίας με βάση την ημερομηνία Ελέγχου (ΔAE) υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες απασχόλησης. Προκειμένου να υπολογιστούν οι ανθρωπομήνες αθροίζονται οι ημέρες εργασίας όλης της περιόδου μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου όλων των εργαζομένων και διαιρούνται με το 25. Σε περίπτωση που υπάρχουν θέσεις μη πλήρους απασχόλησης τότε γίνεται αναγωγή τους σε ημέρες πλήρους απασχόλησης. Η Υποχρέωση Διατήρησης Απασχόλησης (YΔA) υπολογίζεται σε ανθρωπομήνες απασχόλησης σαν γινόμενο του αριθμού των συνολικών θέσεων απασχόλησης που πιστοποιήθηκαν κατά τον τελικό έλεγχο και καταγράφονται στην βεβαίωση ολοκλήρωσης (EME) επί του αριθμού των μηνών που υποχρεούται η επιχείρηση να διατηρήσει τους εργαζόμενους (πάντα 24). Σε περίπτωση που το $\lambda > 0,80$ τότε ο δικαιούχος χάνει εξ ολοκλήρου το δικαίωμα της ενίσχυσης, και οφείλει να επιστρέψει την επιχορήγηση εκτός εάν προκύπτει η διατήρηση της υφιστάμενης απασχόλησης με βάση την έκθεση τελικού ελέγχου. δ) Για τον έλεγχο της τήρησης των

ως άνω υποχρεώσεων ο δικαιούχος αποστέλλει στον Ε.Φ.Δ. το ετήσιο έντυπο Ε7, τις καταστάσεις επιθεώρησης εργασίας και τις Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις (Α.Π.Δ.) για το διάστημα που απαιτείται (...) 9. Σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων του δικαιούχου της ενίσχυσης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρούσα προκήρυξη και στη σύμβαση, η σύμβαση δύναται να λυθεί και τότε ο επενδυτής υποχρεούται σε μερική ή ολική επιστροφή των ποσών της δημόσιας επιχορήγησης (...) 10. Η επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών της δημόσιας επιχορήγησης από τον επενδυτή σε όλες τις περιπτώσεις γίνεται εντόκως από την ημερομηνία καταβολής τους (...). Και στο άρθρο 19 ότι: «1. (...) 2. Η ολοκλήρωση της υλοποίησης των επενδύσεων που θα ενισχυθούν βάσει της παρούσας προκήρυξης δεν μπορεί να ξεπερνά την 30/09/2013». Τέλος, με την 56035/ΕΥΣ5919/20.11.2012 ερμηνευτική εγκύκλιο του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, παρέχονται οδηγίες ως προς τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθούν οι Ε.Φ.Δ., κατά τον έλεγχο της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων των δικαιούχων των ενισχύσεων από το πρόγραμμα «Α΄ Δράση ΕΣΠΑ, ενίσχυση των ΜΜΕ των κλάδων Μεταποίησης, Τουρισμού, Υπηρεσιών και Εμπορίου». Συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι, όσον αφορά στην υποχρέωση διατήρησης του αριθμού των δημιουργημένων νέων θέσεων απασχόλησης, παράλληλα με τις υφιστάμενες θέσεις απασχόλησης, ο έλεγχος γίνεται από τον Ε.Φ.Δ. διοικητικά. Ειδικότερα, μετά το πέρας των 24 μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης ολοκλήρωσης, ο δικαιούχος της ενίσχυσης υποβάλλει άπαξ στον Ε.Φ.Δ. τα ετήσια έντυπα Ε7, τους Πίνακες Προσωπικού και τις τριμηνιαίες (ή μηνιαίες) Α.Π.Δ. Επισημαίνεται ότι, ως νέα θέση απασχόλησης, νοείται η θέση πλήρους απασχόλησης και ότι εάν υπάρχουν εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης, τότε γίνεται αναγωγή των οικείων θέσεων σε θέσεις πλήρους απασχόλησης, π.χ. 1 εργαζόμενος 4ωρης απασχόλησης αντιστοιχεί σε 0,5 νέες θέσεις εργασίας. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι, σε περίπτωση που διαπιστωθεί μη τήρηση από το δικαιούχο της ανωτέρω υποχρέωσής του, ο Ε.Φ.Δ. αποστέλλει σ' αυτόν επιστολή απαίτησης χρημάτων, με την οποία τον καλεί να επιστρέψει το οικείο χρηματικό ποσό προσαυξημένο με τους αναλογούντες τόκους, εάν δε ο δικαιούχος δεν επιστρέψει το ποσό εντός 30 ημερολογιακών ημερών από την παραλαβή της επιστολής, ακολουθείται η προβλεπόμενη διαδικασία ανάκτησης των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών.

10. Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις (σκ. 7 έως 9) συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι στο πλαίσιο των ΠΕΠ του ΕΣΠΑ της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, παρέχονται χρηματοδοτήσεις σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένους τομείς (μεταποίησης - τουρισμού - εμπορίου - υπηρεσιών), με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους. Ως Ε.Φ.Δ. για τη χορήγηση της χρηματοδότησης μπορεί να ορίζονται και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία συνάπτουν σχετικές συμβάσεις με το Ελληνικό Δημόσιο, ενώ για τη χορήγηση της ως άνω οικονομικής ενίσχυσης απαιτείται η υποβολή επενδυτικών προτάσεων εκ μέρους των υπό χρηματοδότηση φορέων, ύστερα από την έκδοση σχετικής προκήρυξης, που εγκρίνεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (και ήδη Υπουργού Οικονομικών) και των καθ' ύλην αρμοδίων Υπουργών. Στην προκήρυξη αυτή καθορίζεται το αντικείμενο και ο προϋπολογισμός των μέτρων, ο ορισμός των δυνητικών δικαιούχων των ενισχύσεων, οι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής, οι όροι υποβολής των επενδυτικών προτάσεων καθώς και κάθε σχετικό θέμα. Οι υποβληθείσες επενδυτικές προτάσεις αξιολογούνται από τον Ε.Φ.Δ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σχετική προκήρυξη κριτήρια και, ακολούθως, καταρτίζεται σύμβαση μεταξύ του Ε.Φ.Δ. και του επενδυτή του οποίου η πρόταση εγκρίθηκε. Περαιτέρω, ο δικαιούχος της ενίσχυσης, αφού ολοκληρώσει την επένδυσή του, αναλαμβάνει, επιπλέον, συγκεκριμένες μακροχρόνιες δεσμεύσεις, στις οποίες περιλαμβάνεται και η υποχρέωση διατήρησης των δημιουργημένων νέων θέσεων απασχόλησης, παράλληλα με τις υφιστάμενες θέσεις απασχόλησης που πιστοποιήθηκαν κατά τον τελικό έλεγχο και καταγράφονται στη βεβαίωση ολοκλήρωσης της επένδυσής, για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών από την ημερομηνία έκδοσης της εν λόγω βεβαίωσης. Ως νέες ή υφιστάμενες θέσεις απασχόλησης λογίζονται οι θέσεις πλήρους απασχόλησης, ενώ, στην περίπτωση που υπάρχουν θέσεις μερικής ή εποχικής απασχόλησης, προκειμένου να ελεγχθεί η τήρηση της ανωτέρω υποχρέωσης, γίνεται αναγωγή τους σε θέσεις πλήρους απασχόλησης. Για τον έλεγχο τήρησης της υποχρέωσης αυτής ο δικαιούχος αποστέλλει στον Ε.Φ.Δ. συγκεκριμένα δικαιολογητικά (έντυπα Ε7, καταστάσεις επιθεώρησης εργασίας, αναλυτικές περιοδικές δηλώσεις), που αφορούν στο εκάστοτε κρίσιμο διάστημα. Εφόσον διαπιστωθεί, κατόπιν διοικητικής επαλήθευσης στην οποία προβαίνει ο Ε.Φ.Δ., μείωση του αριθμού των συνολικών θέσεων απασχόλησης μεγαλύτερη του 0,2 ΕΜΕ εντός

χρονικού διαστήματος δύο (2) ετών από την ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης ολοκλήρωσης της επένδυσης, επιβάλλεται αναλογική μείωση ή επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης, η οποία υπολογίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην 33971/ΕΥΣ4335/1.8.2013 κοινή υπουργική απόφαση, η οποία θεσπίζει ευνοϊκότερο για τον επενδυτή καθεστώς αναλογικής μείωσης ή επιστροφής της δημόσιας επιχορήγησης σε σχέση με εκείνο που προέβλεπε η προγενέστερη 54321/ΕΥΣ 5835/13.12.2011 κοινή υπουργική απόφαση (συγκεκριμένα, η μείωση πλέον υπολογίζεται με συντελεστή 0,20 [από 0,40], ενώ η ολοσχερής απώλεια του δικαιώματος της ενίσχυσης προϋποθέτει $\lambda > 0,80$ [από $\lambda > 0,40$]). Ακολούθως, για την αναζήτηση του ποσού αυτού, εφόσον έχει ήδη καταβληθεί στον επενδυτή, εκδίδεται απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης - ανάκτησης, με βάση τα προβλεπόμενα στην 14053/ΕΥΣ 1749/27.3.2008 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (βλ. ΕλΣυν αποφ. Ι Τμ. 1438, 1897/2018, 1412/2017, 461/2016)

11. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου, προκύπτει ότι η εκκαλούσα εταιρεία υπέβαλε επενδυτική πρόταση για ενίσχυσή της, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της 40844/ΕΥΣ6681/2009 προκήρυξης. Ακολούθως, για τη χρηματοδότηση της εγκριθείσας επενδυτικής της πρότασης, η οποία έλαβε κωδικό ΟΠΣ, συνήφθη η ΕΑ-..... σύμβαση μεταξύ αυτής και της Τράπεζας, ως Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης (Ε.Φ.Δ.), με συνολικό επιλέξιμο προϋπολογισμό της επένδυσης ποσού 139.326,59 ευρώ, ενώ το ύψος της δημόσιας επιχορήγησης ορίστηκε σε 76.629,62 ευρώ, ήτοι σε ποσοστό 55% του συνολικού επιχορηγούμενου προϋπολογισμού της επένδυσης. Στη σύμβαση αυτή ορίστηκε: Στο άρθρο 4, ότι «(...) 4.8 (...) αποκλείεται κάθε άλλη αξίωση του Τ.Δ. [Τελικός Δικαιούχος] η οποία θα ήταν δυνατό να εγερθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 388 του Αστικού Κώδικα». Στο άρθρο 6 ότι «Η παρούσα σύμβαση θεωρείται ότι εκτελέστηκε, εφόσον συντρέξουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α. Έκδοση βεβαίωσης ολοκλήρωσης της επένδυσης από τον ΕΦΔ (...) β. Καταβολή του υπολοίπου ποσού της δημόσιας επιχορήγησης». Στο άρθρο 10 ότι «10.1. Ο ΕΦΔ παρακολουθεί τη φυσική και οικονομική υλοποίηση της επένδυσης και ελέγχει την καλή εκτέλεση αυτής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Κανονιστικό Πλαίσιο και την παρούσα σύμβαση. Συγκεκριμένα προβαίνει στον έλεγχο και πιστοποίηση της εκτέλεσης του φυσικού και

οικονομικού αντικειμένου της επένδυσης είτε κατόπιν αίτησης του Τ.Δ. είτε και αυτεπαγγέλτως (...) 10.2 Εκτός των προβλεπόμενων ελέγχων, ο ΕΦΔ έχει επίσης δικαίωμα να προβαίνει και σε έκτακτους ελέγχους (οικονομικούς ή/και τεχνικές πιστοποιήσεις) οποτεδήποτε κρίνει ότι αυτό απαιτείται. 10.3. Αποτελέσματα ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης σύμφωνα με το άρθρο 10 της ΥΑ Πλαίσιο: α. Έκδοση βεβαίωσης ολοκλήρωσης (...) β. Μη πιστοποίηση ολοκλήρωσης της επένδυσης. (...)».

Στο άρθρο 11 ότι «11.1 Ο Τ.Δ. υποχρεούται στην τήρηση των όρων της παρούσας σύμβασης και του κανονιστικού πλαισίου που διέπει αυτή. Σε περίπτωση διαπίστωσης από οποιοδήποτε αρμόδιο ελεγκτικό όργανο της μη τήρησης των όρων αυτών, λαμβάνεται απόφαση για αναλογική επιστροφή του ποσού της επιχορήγησης του δημοσίου (...) 11.7 Α) Από την ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης ολοκλήρωσης της επένδυσης και για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών, ο δικαιούχος της ενίσχυσης έχει την υποχρέωση να διατηρεί τον αριθμό των δημιουργημένων νέων θέσεων απασχόλησης παράλληλα με τις υφιστάμενες θέσεις απασχόλησης σύμφωνα με τις οποίες έγινε η αξιολόγηση του επενδυτικού του σχεδίου όπως αναφέρεται και ορίζεται στην υπογραφείσα σύμβασή του με τον Ε.Φ.Δ. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί μείωση του αριθμού των νέων θέσεων απασχόλησης εντός του προαναφερθέντος χρονικού διαστήματος των δύο (2) ετών επιβάλλεται αναλογική μείωση ή επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης. Β) Σε περίπτωση που διαπιστωθεί κατά τον χρόνο του τελικού επιτόπιου ελέγχου αλλά και οποιοδήποτε χρονικό διάστημα για δύο (2) έτη μετά (από τον έλεγχο), παραβίαση της δέσμευσης που έχει ο δικαιούχος για διατήρηση των υφιστάμενων νέων θέσεων εργασίας του έτους 2008 που καταγράφονταν στο έντυπο Υποβολής Επενδυτικής Πρότασης (δηλαδή μείωση μεγαλύτερη του 0,2 ΕΜΕ για κάθε έτος ξεχωριστά), ο δικαιούχος χάνει εξ ολοκλήρου το δικαίωμα της ενίσχυσης, και εάν έχει ήδη λάβει μέρος της επιχορήγησης οφείλει να την επιστρέψει. Για τον έλεγχο της τήρησης των ως άνω υποχρεώσεων ο δικαιούχος αποστέλλει στον Ε.Φ.Δ. το ετήσιο έντυπο Ε7 ή/και τις καταστάσεις επιθεώρησης εργασίας/ ή και τις Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις (Α.Π.Δ.) για το διάστημα που απαιτείται (...) 11.17 Σε περίπτωση που ο δικαιούχος της ενίσχυσης δεν σεβαστεί τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από το παρόν άρθρο, υποχρεούται σε αναλογική επιστροφή του ποσού της δημόσιας επιχορήγησης που θα επιβληθεί. Η επιστροφή της επιχορήγησης ως «αχρεωστήτως καταβληθείσα» γίνεται από τον Τ.Δ.

εντόκως, από την ημερομηνία καταβολής της. (...)). Και στο άρθρο 17 ότι «17.1 Σε περίπτωση επελεύσεως γεγονότων "ανωτέρας βίας", στην έννοια της οποίας συμπεριλαμβάνονται μόνο περιστατικά, τα οποία σαφώς και αποδεδειγμένα βρίσκονται υπεράνω του ελέγχου και της ευθύνης των συμβαλλομένων, καθένας των συμβαλλομένων δικαιούται να αναστείλει την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του από τη Σύμβαση, κατά το μέτρο και κατά το χρόνο, που τα ως άνω γεγονότα ή περιστατικά παρεμποδίζουν την εκπλήρωσή τους. Προς τούτο ο επικαλούμενος περιστατικό ανωτέρας βίας υποχρεούται άμεσα, να το γνωστοποιήσει εγγράφως στο αντισυμβαλλόμενο μέρος, διαβιβάζοντάς του και όλα τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία. 17.2 (...) Η παράταση για λόγους ανωτέρας βίας δεν μπορεί να υπερβεί την 30.06.2012».

12. Μετά την πραγματοποίηση του τελικού ελέγχου για την πιστοποίηση της ολοκλήρωσης της επένδυσης (βλ. τη σχετική έκθεση πιστοποίησης), συντάχθηκε η 1172/25.4.2012 βεβαίωση ολοκλήρωσης από τον Ε.Φ.Δ. (Τράπεζα), με την οποία βεβαιώθηκε ότι πραγματοποιήθηκε έργο συνολικού επιλέξιμου επιχορηγούμενου προϋπολογισμού 116.392,11 ευρώ, με συνολικά καταβλητέα δημόσια επιχορήγηση ποσού 64.015,99 ευρώ, η οποία, μετά την επιβολή ποινής ύψους 982,48 ευρώ, ανήλθε σε 63.033,51 ευρώ. Επιπλέον, πιστοποιήθηκε η συμβολή στην απασχόληση με τη δημιουργία δύο (2) νέων θέσεων εργασίας (2 ΕΜΕ) και την κάλυψη συνολικά 3,35 θέσεων εργασίας (3,35 ΕΜΕ). Τέλος, ως ημερομηνία ολοκλήρωσης της επένδυσης ορίστηκε η ημερομηνία έκδοσης της ανωτέρω βεβαίωσης (25.4.2012).

13. Στο πλαίσιο της διοικητικής επαλήθευσης που διενεργήθηκε από τον Ε.Φ.Δ. (Τράπεζα), με αντικείμενο τη διακρίβωση της τήρησης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων της εκκαλούσας έτους 2014 -αφού επισημάνθηκε ότι σύμφωνα με την οικεία έκθεση ελέγχου Τήρησης Μακροχρόνιων Υποχρεώσεων δεν ήταν δυνατό να εξαχθεί συμπέρασμα αναφορικά με την τήρηση της υποχρέωσής της για διατήρηση των συνολικών θέσεων εργασίας, ενόψει της μη αποστολής από την εταιρεία των εντύπων Ε7 του έτους έκδοσης της βεβαίωσης και των δύο (2) επόμενων ετών (συνολικά 3 εντύπων), των πινάκων προσωπικού των ετών 2013 και 2014 και των τριμηνιαίων αναλυτικών περιοδικών δηλώσεων (ΑΠΔ) του κρίσιμου χρονικού διαστήματος (συνολικά 9 ΑΠΔ)- διαπιστώθηκε ότι οι συνολικές θέσεις εργασίας, κατά τον χρόνο διενέργειας της

επαλήθευσης, αντιστοιχούσαν σε 0,00 ΕΜΕ αντί των 3,35 ΕΜΕ, που είχαν πιστοποιηθεί κατά την έκδοση της βεβαίωσης ολοκλήρωσης της επένδυσης. Περαιτέρω, κατόπιν εφαρμογής του προβλεπόμενου στην 33971/ΕΥΣ4335/1.8.2013 κοινή υπουργική απόφαση (Κ.Υ.Α.) τύπου και δοθέντος ότι ο συντελεστής λ της επιχείρησης υπολογίστηκε σε 1, ήτοι είναι μεγαλύτερος του προβλεπόμενου από την ως άνω ΚΥΑ 0,20, προέκυψε ότι συντρέχει περίπτωση ανάκτησης του συνόλου της καταβληθείσας χρηματοδότησης 63.033,51 ευρώ. Κατόπιν τούτου, κοινοποιήθηκε στην εκκαλούσα από τον Ε.Φ.Δ. η/4.11.2015 επιστολή απαίτησης χρημάτων, με την οποία κλήθηκε αυτή να επιστρέψει το ανωτέρω ποσό, προσαυξημένο με τους νόμιμους τόκους, και παράλληλα ενημερώθηκε ότι έχει το δικαίωμα υποβολής αντιρρήσεων κατά του πορίσματος του Ελέγχου των Μακροχρόνιων Υποχρεώσεων, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της εν λόγω επιστολής.

14. Κατά του ανωτέρω πορίσματος, η εκκαλούσα δεν υπέβαλε αντιρρήσεις, με αποτέλεσμα αυτό να καταστεί οριστικό. Στη συνέχεια, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης, που αφορά στην ανάκτηση ποσού 63.033,51 ευρώ, πλέον τόκων, στην οποία αναφέρεται ότι αυτή επιβάλλεται «(...) διότι η δικαιούχος επιχείρηση παραβίασε τις διατάξεις του άρθρου 17.8 της ΚΥΑ 40844/ΕΥΣ6681/21.8.2009, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Η δικαιούχος επιχείρηση γνωρίζοντας τις μακροχρόνιες υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 17.8.γ της ΚΥΑ 40844/ΕΥΣ6681/21.8.2009 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, δεν τήρησε τις συνολικές θέσεις απασχόλησης κατά την διετία μετά την ημερομηνία της Βεβαίωσης Ολοκλήρωσης της Πράξης, ως όφειλε. (...). Συγκεκριμένα ο ΕΦΔ “ΤΡΑΠΕΖΑ” διαπίστωσε ότι για το χρονικό διάστημα της διετούς υποχρέωσης διατήρησης της συνολικής απασχόλησης (ήτοι 25/4/2012 έως 25/4/2014), ενώ οι συνολικές θέσεις απασχόλησης που προβλεπόταν να διατηρηθούν με βάση την με αρ. πρωτ. 1172/25-4-2012 βεβαίωση ολοκλήρωσης της επένδυσης της επιχείρησης (...) ήταν 3,35 ΕΜΕ (1,15 ΕΜΕ υφιστάμενες θέσεις απασχόλησης και 2,00 ΕΜΕ νέες θέσεις απασχόλησης), η επιχείρηση διατήρησε συνολικά 0,00 ΕΜΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 17.8.γ της ΚΥΑ 40844/ΕΥΣ6681/21.8.2009 (...) ο συντελεστής λ (...) υπολογίστηκε σε 1,00 και κατ’ εφαρμογή του τύπου του άρθρου 17.8γ (...), με καταβληθείσα επιχορήγηση εξήντα τριών χιλιάδων τριάντα τριών ευρώ και πενήντα ενός λεπτών (63.033,51 το ποσό

επιστροφής ανέρχεται σε εξήντα τρεις χιλιάδες τριάντα τρία ευρώ και πενήντα ένα λεπτά (63.033,51 €), πλέον τόκων από την ημερομηνία καταβολής της ενίσχυσης».

15. Ήδη με την υπό κρίση έφεση η εκκαλούσα ζητεί την ακύρωση της ανωτέρω απόφασης για τους αναφερόμενους στο δικόγραφο αυτής λόγους. Συγκεκριμένα, με τον πρώτο λόγο προβάλλει, κατ' ορθή εκτίμηση αυτού, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι αόριστη και μη επαρκώς αιτιολογημένη διότι δεν αναφέρεται σε αυτήν ούτε προκύπτει από το πόρισμα του ελέγχου η ημερομηνία διενέργειας αυτού, κατά την οποία πιστοποιήθηκαν οι θέσεις εργασίας, στοιχείο κρίσιμο, κατά τους ισχυρισμούς της για την εφαρμογή του επίμαχου μαθηματικού τύπου και τον υπολογισμό της επιστρεπτέας επιχορήγησης, ενώ, περαιτέρω, δεν προκύπτει από αυτήν ούτε ποιες θέσεις εργασίας πιστοποιήθηκαν με την 1172/25.4.2012 βεβαίωση ολοκλήρωσης της επένδυσης.

16. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος δεδομένου ότι η μη αναφορά του ακριβούς χρόνου διενέργειας του τελικού ελέγχου δεν καθιστά μη νόμιμη και πλημμελώς αιτιολογημένη την προσβαλλόμενη απόφαση. Και τούτο διότι, για την εφαρμογή του τύπου, που καθιερώνεται στην υποπερίπτωση γ' της παρ. 8 του άρθρου 17 της ΚΥΑ 40844/ΕΥΣ6681/21.8.2009, κρίσιμη στην προκειμένη περίπτωση είναι η ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης ολοκλήρωσης και όχι η ημερομηνία διενέργειας του τελικού ελέγχου, δεδομένου ότι ο τελευταίος διενεργήθηκε μετά την πάροδο της διετίας από την ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης, για το συνολικό χρονικό διάστημα της διετίας από 25.4.2021 έως 25.4.2014, κι, ως εκ τούτου, για την εφαρμογή του ανωτέρω τύπου για τον υπολογισμό της επιστρεπτέας δημόσιας επιχορήγησης λαμβάνονται υπόψη τα μέγιστα προβλεπόμενα από τις οικείες διατάξεις μεγέθη της ΥΔΕ και της ΥΔΑ. Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση δεν ασκεί επιρροή η ακριβής ημερομηνία διενέργειας του ελέγχου και της σύνταξης του σχετικού πορίσματος για την εφαρμογή του ανωτέρω τύπου και τον υπολογισμό του επιστρεπτέου ποσού της ενίσχυσης, καθώς, αφού πραγματοποιήθηκε μετά την παρέλευση της διετίας, όπως προελέχθη, ελήφθησαν υπόψη οι μέγιστοι δυνατοί συντελεστές. Περαιτέρω, στην προσβαλλόμενη απόφαση γίνεται ρητή αναφορά τόσο στη 1172/25.4.2012 βεβαίωση ολοκλήρωσης, με την οποία πιστοποιήθηκε κατά το χρόνο εκείνο η δημιουργία 2 νέων θέσεων εργασίας (2 ΕΜΕ) και η κάλυψη συνολικά 3,35 θέσεων (3,35 ΕΜΕ), όσο και το χρονικό διάστημα για το οποίο διενεργήθηκε ο έλεγχος και διαπιστώθηκε η μη τήρηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων της εταιρείας όσον

αφορά στις θέσεις εργασίας που δεσμεύτηκε να διατηρήσει για το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα. Ο ίδιος λόγος κρίνεται ως αβάσιμος και κατά το δεύτερο σκέλος του, καθόσον στο αναγκαίο περιεχόμενο της σχετικής βεβαίωσης ολοκλήρωσης δεν απαιτείται η περαιτέρω εξειδίκευση των προσώπων στα οποία οι θέσεις αυτές εργασίας αντιστοιχούν. Εξάλλου, από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι η εκκαλούσα αμφισβήτησε την εν λόγω πιστοποίηση κατά το παρελθόν, ενώ και με την ένδικη έφεση δεν προβάλλει συγκεκριμένες πλημμέλειες κατ' αυτής.

17. Με το δεύτερο λόγο η εκκαλούσα ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας δεδομένου ότι η επένδυση ολοκληρώθηκε και ουδεμία βλάβη προκύπτει στο φυσικό αντικείμενο του έργου από τη μείωση του προσωπικού -η οποία παρίστατο επιβεβλημένη κατά τα έτη 2012 έως 2014 λόγω της οξύτητας της επελθούσας οικονομικής κρίσης και της αρνητικής επίπτωσης αυτής στις εργασίες της επιχείρησης- η δε ανάκτηση του συνολικού ποσού της καταβληθείσας επιχορήγησης θα οδηγήσει στην οριστική διακοπή των εργασιών της επιχείρησης.

18. Επί του λόγου αυτού επισημαίνεται, καταρχάς, ότι η εκκαλούσα επέλεξε, με αίτησή της, να υπαχθεί η επένδυσή της σε συγχρηματοδοτούμενο από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους πρόγραμμα, εκτιμώντας και προσδοκώντας ότι από την ένταξη αυτή θα αποκτήσει οικονομικό όφελος. Περαιτέρω, με την προκήρυξη, βάσει της οποίας αυτή εντάχθηκε στο πρόγραμμα, ορίστηκε ως κριτήριο αξιολόγησης για την ένταξη επενδυτικών προτάσεων, μεταξύ άλλων, η δέσμευση του δικαιούχου για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και τη διατήρηση των υφισταμένων. Συνεπώς, από τα επιλεγέντα κριτήρια αξιολόγησης και σε συνδυασμό με το ότι η επένδυση της εκκαλούσας συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΤΠΑ, το οποίο χρηματοδοτεί παραγωγικές επενδύσεις που επιτρέπουν τη δημιουργία ή τη διατήρηση σταθερών θέσεων απασχόλησης, συνάγεται ότι ο επιδιωκόμενος στόχος του εν λόγω Ε.Π. δεν περιορίζεται στην αύξηση της παραγωγικής δραστηριότητας των μικρών επιχειρήσεων, αλλά, και στη συμβολή αυτών στην τόνωση της απασχόλησης. Επίσης, με την ίδια προκήρυξη, προβλέφθηκε ότι σε περίπτωση μη τήρησης των προϋποθέσεων χορήγησης της ενίσχυσης εκ μέρους του ενταχθέντος στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα οικονομικού φορέα, δύναται να αναζητηθεί το σύνολο ή μέρος της καταβληθείσας ενίσχυσης. Και τούτο για τη διαφύλαξη της αναγκαίας ισορροπίας που πρέπει να υφίσταται μεταξύ των

επιδιωκόμενων στόχων του προγράμματος και της αποτροπής φαινομένων στρέβλωσης του ανταγωνισμού λόγω της διατήρησης αδικαιολογήτως αποκτηθέντος οφέλους (πρβ. αιτιολογικές σκέψεις Καν. 70/2001 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις-ΕΕ L της 13.1.2001, σελ. 33, κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις-ΕΕ C 213 της 23.7.1996, σελ. 4, κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα- ΕΕ C 74 της 10.3.1998, σελ. 9). Κατόπιν των ανωτέρω, ο προβαλλόμενος λόγος έφεσης είναι απορριπτέος, διότι με τον επίδικο καταλογισμό σε βάρος της εκκαλούσας, δεν τίθεται ζήτημα παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας. Ειδικότερα, η ανάκτηση του συνολικού ποσού της καταβληθείσας σε αυτήν ενίσχυσης, που επιβάλλεται σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεών της, μεταξύ των οποίων και της υποχρέωσης δημιουργίας-διατήρησης θέσεων εργασίας για διάστημα δύο ετών από την ολοκλήρωση της επένδυσης, συνιστά πρόσφορο και αναγκαίο ειδικό διοικητικό μέτρο, σκοπός του οποίου είναι η προάσπιση των επιδιωκόμενων στόχων του συγκεκριμένου ΠΕΠ, και, κατ' επέκταση, η διασφάλιση της χρηστής διαχείρισεως των πόρων της Ένωσης που καταβλήθηκαν στο πλαίσιο της υλοποίησης του εγκεκριμένου από την Επιτροπή Επιχειρησιακού Προγράμματος, που τελεί σε αναλογία με τη διαπιστωθείσα παρατυπία (πρβ. απόφ. ΔΕΕ της 11.7.2002, C-210/00, *Käserer Champignon Hofmeister*, σκ. 41, απόφ. της 5.6.2012, C-489/10, *Lukasz Marcin Bonda*, σκ.30 επ. ΕλΣυν αποφ. I Τμ. 1897/2018, 461/2016). Άλλωστε, η εκκαλούσα αορίστως επικαλείται ως αιτία για τη μη τήρηση της υποχρέωσής της τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες και την επακόλουθη αρνητική επίπτωση αυτής στον κύκλο εργασιών της επιχείρησης, χωρίς να προσκομίζονται ούτε και να γίνεται αναφορά σε στοιχεία από τα οποία να προκύπτουν συγκεκριμένα απρόβλεπτα γεγονότα τα οποία άσκησαν δυσμενή επίδραση στη λειτουργία της επιχείρησης ή το μέγεθος, επίσης με την αναφορά και προσκόμιση στοιχείων, της επικαλούμενης αρνητικής επίπτωσης. Σε κάθε περίπτωση οι εν γένει δυσμενείς οικονομικές συνθήκες και η επακόλουθη σημαντική μείωση στον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων ελήφθησαν υπόψη από τον νομοθέτη, ο οποίος θέσπισε ειδικό και ευνοϊκό για τις επιχειρήσεις αυτές για τον τρόπο υπολογισμού της μείωσης της δημόσιας επιχορήγησης, όπως προκύπτει από το προοίμιο των

54321/ΕΣΥ5835/13.12.2011 και 33971/ΕΥΣ4335/1.8.2013 κοινών υπουργικών αποφάσεων (βλ. ΕλΣυν αποφ. Ι Τμ. 1412/2017, 7574/2015).

19. Με τον τρίτο λόγο έφεσης, η εκκαλούσα, αποδεχόμενη κατ' ουσίαν ότι δεν υλοποίησε τη δέσμευσή της για διατήρηση των συνολικών θέσεων απασχόλησης για δύο (2) έτη μετά την ημερομηνία ολοκλήρωσης της επένδυσής της, ισχυρίζεται ότι η παράβαση αυτή δεν οφείλεται σε υπαιτιότητά της αλλά στις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην Ελλάδα, ήδη από το έτος 2010, και στην επακόλουθη σημαντική μείωση του κύκλου εργασιών της επιχείρησής της. Περαιτέρω, προβάλλει ότι κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια να τηρήσει τις συμβατικές της υποχρεώσεις, ενώ η επιστροφή του συνόλου της επιχορήγησης θα την οδηγήσει σε «εξαφάνιση».

20. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί προεχόντως ως αναπόδεικτος διότι, όπως αναφέρεται και στην προηγούμενη σκέψη 18 της παρούσας δεν επικαλείται ούτε προσκομίζει συγκεκριμένα στοιχεία για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, ώστε να μπορεί να κριθεί ποια ήταν η επίπτωση της οικονομικής κρίσης στην επιχειρηματική της δραστηριότητα κατά το κρίσιμο διάστημα. Σε κάθε δε περίπτωση η πτώση του κύκλου εργασιών της εκκαλούσας, ως απόρροια των εν γένει οικονομικών συνθηκών - και αληθής υποτιθέμενης- ανάγεται στη συνήθη επιχειρηματική δραστηριότητα και συναλλακτικό κίνδυνο μιας επιχείρησης και δεν στοιχειοθετεί λόγο ανωτέρας βίας, ικανό να δικαιολογήσει την αναστολή των υποχρεώσεών της (πβλ. ΕλΣυν αποφ. Ι Τμ. 1439/2018, 1412/2017, 3096, 1218/2014, 2222/2012, 2445/2011, Σ.τ.Ε. 1960/2009, 3560/2005). Εξάλλου, κατά τον χρόνο σύναψης της επίμαχης σύμβασης (7.7.2010) είχε ήδη ξεκινήσει η οικονομική κρίση στην Ελλάδα (είχαν ήδη ψηφιστεί οι νόμοι 3833 και 3845/2010), με συνέπεια τέτοια γεγονότα να είναι προβλέψιμα για το μέσο συνετό επιχειρηματία (ΕλΣυν αποφ. Ι Τμ. 1439/2018, 1412/2017, 7574/2015). Τέλος, οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες και η επακόλουθη σημαντική μείωση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων ελήφθησαν υπόψη από το νομοθέτη, ο οποίος θέσπισε ειδικό και ευνοϊκό για τις επιχειρήσεις αυτές τρόπο υπολογισμού της μείωσης της δημόσιας επιχορήγησης, όπως προκύπτει από το προοίμιο των 54321/ΕΣΥ5835/13.12.2011 και 33971/ΕΥΣ4335/1.8.2013 κοινών υπουργικών αποφάσεων (βλ. και σκ.18 της παρούσας). Η υποχρέωση, εξάλλου, της εκκαλούσας να διατηρήσει τις συνολικές θέσεις απασχόλησης για το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα

-η οποία ανελήφθη από αυτήν εκουσίως στο πλαίσιο της ένταξής της στο Πρόγραμμα με γνώμονα το επιχειρηματικό της συμφέρον- άλλως να επιστρέψει την επιχορήγηση ως στερούμενη νόμιμης αιτίας διατήρησης, ως εκ της πλημμελούς εκτέλεσης των υποχρεώσεών της, δεν προϋποθέτει ούτε εξαρτάται από το βαθμό υπαιτιότητας αυτής (I Τμ. 1438/2018, 2119/2017), απορριπτομένων ως αβασίμων των περί του αντιθέτου προβαλλομένων. Τέλος ο ισχυρισμός της ότι η επιστροφή του συνόλου της επιχορήγησης θα την οδηγήσει σε «εξαφάνιση» ακόμη και εάν εξεταστεί υπό το πρίσμα της τυχόν οικονομικής αδυναμίας της να επιστρέψει το ποσό της ληφθείσας ενίσχυσης, είναι απορριπτέος, διότι δεν νοείται, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις, η απαλλαγή του τελικού αποδέκτη ενωσιακής ενίσχυσης αποκλειστικά και μόνο για λόγους προσωπικής επιείκειας αναγόμενους στην οικονομική αδυναμία επιστροφής του προς ανάκτηση ποσού, καθόσον σε διαφορετική περίπτωση θα αναιρείτο η ενιαία εφαρμογή και η πρακτική αποτελεσματικότητα του ενωσιακού δικαίου (πβλ. ΕΛΣυν αποφ. I Τμ. 461/2016, 2672, 2322, 1212/2014, 3156/2014).

21. Τέλος, η εκκαλούσα προβάλλει ότι θα είχε ενταχθεί στο επενδυτικό πρόγραμμα, ακόμα και αν δεν της είχε προσμετρηθεί η βαθμολογία για τις δημιουργούμενες και διατηρούμενες θέσεις εργασίας, με αποτέλεσμα η επιστροφή της επιδότησης για λόγους αναγόμενους στη διατήρηση των προβλεπόμενων από τη σύμβαση θέσεων απασχόλησης να στερείται ουσίας.

22. Ο ανωτέρω ισχυρισμός περί ένταξής της στο κρίσιμο επενδυτικό πρόγραμμα και χωρίς να έχει βαθμολογηθεί για τις διατηρούμενες θέσεις εργασίας πρέπει να απορριφθεί. Και τούτο διότι, μετά την ένταξή της στο συγκεκριμένο επενδυτικό πρόγραμμα και τον ορισμό της ως τελικού δικαιούχου, ανέλαβε συγκεκριμένες δεσμεύσεις τις οποίες όφειλε, σε κάθε περίπτωση, να τηρήσει. Περαιτέρω, ο ισχυρισμός της αυτός δεν μπορεί να κριθεί το πρώτον από το Δικαστήριο, καθ' υποκατάσταση της σχετικής κρίσης της Διοίκησης (πβλ ΕΛΣυν αποφ. I Τμ. 1857/2017). Πρέπει να επισημανθεί, εξάλλου, ότι σύμφωνα με το άρθρο 11, με τίτλο «Κριτήρια αξιολόγησης», της οικείας προκήρυξης (40844/ΕΥΣ6681/21.8.2009 ΚΥΑ), όπως ίσχυε κατά το χρόνο υπαγωγής της επένδυσης, προκειμένου μια παραδεκτή πρόταση να θεωρηθεί θετικά αξιολογημένη και να περιληφθεί στην ενιαία κατάσταση των θετικά αξιολογημένων επενδυτικών προτάσεων πρέπει, μεταξύ άλλων, να έχει βαθμολογηθεί θετικά στο

υποκριτήριο 4.1 «Διατήρηση θέσεων απασχόλησης (κριτήριο αποκλεισμού)» του κριτηρίου 4 «Διατήρηση και Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης» του άρθρου αυτού και να έχει λάβει τουλάχιστον σαράντα (40) μονάδες σε σύνολο εκατό (100) μονάδων για τα κριτήρια 1, 3, 4 και 5.

23. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η κρινόμενη έφεση πρέπει να απορριφθεί και να διαταχθεί η κατάπτωση του κατατεθέντος νομίμου παραβόλου υπέρ του Δημοσίου, επιστρεφόμενου στην εκκαλούσα του υπερβαίνοντος αυτό καταβληθέντος.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την έφεση.

Διατάσσει την κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου του κατατεθέντος νομίμου παραβόλου, επιστρεφόμενου στην εκκαλούσα του υπερβαίνοντος αυτό, ίσου με 44,00 ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε, στην Αθήνα, στις 9 Ιουνίου 2020.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΠΟΚΩΡΟΥ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, την 1 Ιουνίου 2021.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**